

MINISTERUL AGRICULTURII ȘI DEZVOLTĂRII RURALE

DIRECȚIA GENERALĂ DEZVOLTARE RURALĂ
AUTORITATEA DE MANAGEMENT PENTRU PNDR

romania2019.eu

© WaveUP Travel

EVALUAREA MĂSURILOR
SLAB ACCESATE DIN CADRUL
PNDR 2014-2020

REZUMAT

REZUMAT STUDIU DE EVALUARE

Programul Național de Dezvoltare Rurală (PNDR) 2014–2020 este programul prin care se acordă fonduri nerambursabile alocate de Uniunea Europeană și Guvernul României pentru dezvoltarea economico-socială a spațiului rural din România.

PNDR este finanțat din Fondul European Agricol pentru Dezvoltare Rurală (FEADR) și susține dezvoltarea strategică a spațiului rural prin abordarea strategică a următoarelor obiective:

- OS1 Restructurarea și creșterea viabilității exploatațiilor agricole.
- OS2 Gestionarea durabilă a resurselor naturale și combaterea schimbărilor climatice.
- OS3 Diversificarea activităților economice, crearea de locuri de muncă, îmbunătățirea infrastructurii și serviciilor pentru îmbunătățirea calității vieții în zonele rurale.

Evaluarea măsurilor slab accesate din cadrul PNDR 2014-2020 și-a propus să contribuie la o mai bună direcționare a sprijinului pentru dezvoltarea rurală și să sprijine procesul de implementare a acestuia, astfel încât, toate părțile interesate și/sau implicate să obțină informații capabile să aducă plus valoare procesului de implementare.

Evaluarea a fost realizată în cadrul unui contract de prestări servicii al cărui beneficiar este Direcția Generală Dezvoltare Rurală - Autoritate de Management pentru Programul Național de Dezvoltare Rurală 2014-2020, din cadrul Ministerului Agriculturii și Dezvoltării Rurale, și implementată de către o echipă de experți gestionată de QURES Quality Research and Support.

Metodologia de evaluare s-a bazat pe (i) **analiza documentelor**, realizată la nivelul PNDR și a procedurilor/mecanismelor de finanțare utilizate, cât și la nivel de (sub)măsură / proiect analizate în profunzime, (ii) numeroase **interviuri** realizate cu AM PNDR, AFIR (la nivel național, regional și local), APIA (la nivel național și local), beneficiari, aplicanți, potențiali aplicanți și membri ai Comitetului de Monitorizare (77 de interviuri comparativ cu 42 planificate), (iii) **3 focus grupuri** cu reprezentanții beneficiarilor PNDR (sub-măsura 6.3 ITI, consultanților și sectorului pomicol din România), precum și pe (iv) **anchete** în rândul beneficiarilor PNDR și a consultanților implicați în implementarea planului. Datele astfel colectate (prin documentare, interviuri, anchete și focus grupuri) au fost triangulate în vederea analizării și efectuarea evaluării, procese în urma cărora au fost emise concluziile și recomandările prezentate în continuare.

Măsurile PNDR 2014-2020 cele mai slab accesate și analizate în cadrul evaluării sunt următoarele:

1. Submăsura 1.1 "Sprijin pentru formarea profesională și dobândirea de competențe"
2. Submăsura 1.2 "Sprijin pentru activități demonstrative și de informare"
3. Submăsura 2.1 "Sprijin pentru ajutorul în vederea beneficiarii de utilizarea serviciilor de consiliere"
4. Submăsura 3.1 "Sprijin pentru participarea pentru prima dată la schemele de calitate"
5. Submăsura 4.2a "Investiții în procesarea/marketingul produselor din sectorul pomicol"
6. Submăsura 4.2a "Investiții în procesarea/marketingul produselor din sectorul pomicol" - ITI Delta Dunării
7. Submăsura 6.3 "Sprijin pentru dezvoltarea fermelor mici" - ITI Delta Dunării
8. Submăsura 6.5 "Schema pentru micii fermieri"
9. Submăsura 8.1 "Împădurirea și crearea de suprafețe împădurite"
10. Submăsura 9.1 "Înființarea grupurilor de producători"

11. Submăsura 9.1a "Înființarea grupurilor de producători în sectorul pomicol"
12. Măsura 10 "Agromediu și climă" (pachetele 1, 2, 5, 9, 10, și 11)
13. Submăsura 15.1 "Plăți pentru angajamentele în materie de silvomediu și climă"

Alocarea publică PNDR 2014-2020 pentru aceste (sub)măsuri este de 1.435.565.280 euro, care reprezintă aproximativ 15% din totalul fondurilor alocate. Doar în cazul submăsurilor 1.1, 2.1, 4.2a, 6.3 ITI, 6.5, 9.1, existau proiecte în implementare la termenul limită al acestei analize. În cazul Măsurii 10, în octombrie 2018 erau efectuate plăți în valoare de 158.475.835 euro (15% din alocarea publică disponibilă).

Este important de subliniat că toate măsurile analizate sunt într-o mare parte relevante, deci corespund unor nevoi (teritoriale/ de mediu, a potențialilor beneficiari) deci implementarea acestora este, în continuare necesară pentru a se atinge obiectivele pe care PNDR și le-a propus. Cauzele care au determinat slaba accesare a acestor măsuri sunt multiple, de natură specifică sub-măsurilor în sine, transversale (care afectează mai multe sau toate măsurile analizate) sau de context (aflate în afara controlului AM PNDR). Blocajele ivite sunt mai degrabă de natură de logică de intervenție, capacitatea potențialilor beneficiari, procedurale și de context.

Principalele cauze specifice la nivel de submăsură/grupuri de sub-măsuri identificate care au împiedicat accesarea în cadrul PNDR și afectează negativ atractivitatea acestuia sunt:

- Nivelul scăzut, pe piața din România, al ofertei de formare necesare/a specialiștilor pentru a implementa activități precum cele solicitate în cadrul sub-măsurii 1.1 dar și 2.1. Implicarea unor formatori conform cerințelor emise, care să contribuie semnificativ la atingerea obiectivelor proiectelor și a submăsurii 1.1, poate însemna implicarea unor resurse umane din afara țării, la costuri mai mari.
- O serie de incompatibilități în logica de intervenție a unor măsuri care au afectat negativ și fezabilitatea implementării (cu alte cuvinte, măsura este necesară, dar modul în care a fost operaționalizată împiedică implementarea). O parte din aceste incompatibilități derivă din prevederile Regulamentului 1305, obligatorii la nivel european. De exemplu, în cazul submăsurii 3.1 au fost eligibili doar fermierii, în condițiile în care procesatorii sunt mai interesați și activitatea lor se potrivește mai bine cu aderarea la grupurile care au propus produse în România recunoscute conform schemelor de calitate europene.
- În cazul măsurilor ITI, implementarea a fost împiedicată de *aprobarea târzie a Strategiei Integrate de Dezvoltare Durabilă a Deltei Dunării și, prin urmare de lansarea, la fel de târzie, a apelurilor de proiecte dedicate* (PNDR printre cele mai deschise unei abordări dedicate teritoriului ITI și la acceptarea de condiții specifice acolo unde a fost cazul). În acest context, analizele diagnostic care au susținut SIDDD nu au fost coroborate tot timpul cu analizele de fundamentare ale PNDR și astfel unele sub-măsuri ITI prevăzute de PNDR nu au fost relevante comparativ cu situația specifică în zonă.
- *Intensitatea scăzută a sprijinului (50-10%)*, în condițiile unor proiecte complexe, cu bugete mari și unor costuri ridicate ale creditării (care nu este disponibilă, oricum, pentru fermieri mici sau start-up-uri).
- *Majoritatea condițiilor în cazul pachetelor 5, 9, 10, 11 ale măsurii 10 au fost dificil de îndeplinit*, în special menținerea angajamentelor pe 5 ani, asigurarea rotației culturilor (unde este cazul), asolamentului, organizarea pe parcele și suprafețele necultivate/nerecoltate. *Incertitudinea pe termen mediu/lung* în cazul unor măsuri (10, pachetele 5, 9, 10, 11) care presupun reconversia unor terenuri (agricole - P11.1.1) dar unde nu există o imagine clară a condițiilor de finanțare după perioada curentă de programare a contribuit la lipsa de atractivitate a acestor pachete. Pe de altă parte este necesară testarea fezabilității măsurilor/pachetelor noi în avans prin consultarea directă cu potențialii beneficiari pentru a se identifica posibilele obstacole dar și măsurile suplimentare necesare pentru a se stimula accesarea. Pentru Măsura 10 controalele APIA realizate prin teledetecție au avut efecte negative asupra atractivității PNDR din cauza sancțiunilor pentru supra-declarare care pot fi aplicate retroactiv și pentru întreaga suprafață declarată – nu numai pentru suprafața declarată neeligibilă.

- Particularitățile grupului țintă (de exemplu micii fermieri în cazul măsurii 6.5) care necesită o abordare dedicată. În cadrul măsurii 8.1, relevanța crescută din punct de vedere social și ecologic nu este suficientă pentru a convinge proprietarii de terenuri agricole să renunțe la producția agricolă și la subvențiile primite pentru exploatațile agricole.

Principalele cauze transversale care au împiedicat accesarea fondurilor disponibile prin PNDR sunt:

- Întârzieri în lansarea cererilor de proiecte care au ridicat provocări generale de absorbție a fondurilor disponibile dar și în ceea ce privește planificarea și coordonarea strategică între procesul de implementare a sub-măsurilor sinergice (de exemplu Măsura 1 și 2, pe de o parte și măsurile beneficiare de serviciile vizate (6.1, 6.3, 10), pe de altă parte) sau aflate în corelare (Măsura 4.1a și alte măsuri în domeniul pomicol sau (sub)măsura 2.1 și 9.1/9.1a în ceea ce privește consilierea în vederea înființării și dezvoltării formelor asociative în sectorul agricol).
- Măsurile recente luate de MADR pentru ca potențialii beneficiari să beneficieze de credite în condiții mai avantajoase vin cu întârziere, în condițiile în care asigurarea cofinanțării prin acces la credite cu costuri rezonabile este o provocare majoră care contribuie la scăderea atractivității PNDR. Cu toate acestea România este printre puținele state membre care aplică facilitatea de instrumente financiare pentru dezvoltare rurală.
- Capacitatea cu întârziere/ insuficientă a instituțiilor implicate pentru a pregăti și gestiona procesul de depunere, evaluare și selecție a proiectelor / cererilor unice de plată, la nivel de resursă umană (formare și eficientizare/mărire a efectivului de personal) sau tehnică (crearea soluțiilor tehnice pentru măsurile/pachetele nou introduse), mai ales în cazul (sub)măsurilor noi sau (sub)măsurilor implementate pentru prima dată. Această capacitate este necesară și sub forma creării unor centre de expertiză la nivelul AM/AFIR/APIA pentru sub-sectoare agricole specifice (de exemplu pomicultură, apicultură, avute în vedere și pentru perioada viitoare de programare, zootehnie, agronomie, horticultura, inginerie economică în agricultură) mai ales dacă luăm în considerare oferta scăzută de expertiză specifică în România (după cum a relevat evaluarea sub-măsurii 2.1) dar și necesitatea de expertiză în analiză și elaborare de strategii.
- Lipsa unui Registru Agricol on-line național și sigur.

În condițiile în care instituțiile responsabile cu implementarea PNDR au stabilit protocoale de colaborare și colaborează permanent cu alte ministere/agenții relevante, o serie (limitată) de prevederi legislative împiedică implementarea măsurilor analizate, dar nu este necesară modificarea acestora, ci mai degrabă clarificarea unor prevederi neclare și susținerea aplicării lor de către instituțiile abilitate. Printre modificările legislative importante de realizat se numără Codul Civil, care nu asigură că beneficiarii PNDR au dreptul de a utiliza suprafața pe perioada celor 5 ani a angajamentului (în cadrul Măsurii 10) indiferent de proprietar (schimbarea acestuia). *Este necesară modificarea codului civil în acest sens (păstrarea dreptului de utilizare pentru 5 ani) pentru a se evita sancțiunile care derivă din micșorarea suprafeței eligibile fără vina beneficiarului.*

Procesul de formulare și depunere a cererilor nu a întâmpinat probleme majore, dar accesarea platformelor on-line este foarte dificilă pentru beneficiarii fără competențe digitale (fermieri mici, în vârstă). Dacă APIA susține în totalitate depunerea CUP, în cazul măsurilor AFIR, pentru aceste categorii este necesar un sprijin suplimentar (mai ales în cazul măsurilor neatractive pentru consultați datorită sumelor mici). Procesul de evaluare și selecție este lung, inclusiv pentru măsuri simple și pentru care nu s-au primit multe cereri de finanțare (care nu prevăd construcție și montaj, de exemplu în cazul sub-măsurii 9.1 au trecut 10 luni de la depunerea cererii de finanțare până la semnarea contractului în contextul în care au existat doar 10 cereri de finanțare) și inclusiv datorită capacității instituțiilor evaluatoare – APIA în cazul măsurii 15.1, nouă pentru această instituție, dar și 8.1. În combinație cu lansarea târzie a apelurilor, durata procesului de evaluare și

selecție are repercursiuni asupra implementării proiectelor în sensul diminuării grupului țintă, a creșterii prețurilor pentru echipamente sau dispariția de pe piață a acelor avute în vedere în cererea de finanțare. În acest context, beneficiarii sunt puși sub presiune și renunță la contracte semnate. Ghidul solicitantului nu prevede, de regulă, cadrul de timp în care trebuie să se realizeze evaluarea cererilor de finanțare sau efectuarea plății.

O provocare principală în faza de implementare este constituită de analiza proiectului tehnic, care este, de asemenea, de durată. Solicitățile de plată (în cazul proiectelor de investiții) au decurs, într-o mare măsură, în conformitate cu așteptările beneficiarilor. Totuși, au existat întârzieri în procesarea cererilor de plată și efectuarea plăților, cauzate și de faptul că beneficiarii au nevoie de mai multe îndrumări în ceea ce privește elaborarea acestora. Posibilitatea solicitării unui avans facilitează mult procesul de implementare.

Sistemele on-line dezvoltate de APIA și AFIR au simplificat procedura de depunere atât a cererilor de finanțate, unice de plată, și de plată dar este nevoie de o informare mai completă asupra modului de operare a platformei AFIR, mai ales în contextul schimbărilor legislative frecvente sau chiar a procedurilor PNDR. Problemele tehnice ale platformei on-line (în cazul AFIR – permanente sau temporare) au constituit obstacole importante pentru aplicanți (în unele cazuri cereri de finanțare nu au putut fi depuse datorită deficiențelor sistemului) sau beneficiari (uploadarea documentelor aferente participanților la cursuri în condițiile în care platforma nu permitea transmiterea documentelor în format excel).

Abordarea simplificată de tip "cost unitar standard" (după exemplul sub-măsurii 1.1 dar și a Măsurii 10, 8 și 15 unde acesta ia forma plății compensatorii) duce la eficientizarea prin simplificare a procesului de implementare atât din perspectiva beneficiarilor dar și din perspectiva AM/AFIR/APIA. Deși în cazul mai multor măsuri și a tuturor fazelor analizate procedurile PNDR sunt considerate birocratice într-o măsură medie, numărul documentelor ce ar putea fi eliminate, în acest moment, este limitat. Pe de o parte Autoritatea de Management/AFIR/APIA deja au luat multe măsuri de simplificare (accesarea bazelor de date existente pentru obținerea anumitor documente – ONRC, ANAF, aplicațiile on-line) iar beneficiarii și non-beneficiarii (potențialii beneficiari și aplicanții respinși) recunosc că este necesară transmiterea unor documente suport pentru fundamentarea cererii de finanțare și plată. Pe de altă parte, este necesară utilizarea posibilității de solicitare de clarificări și minimizarea eliminării din procedura de evaluare a proiectelor de bună calitate pe motive de formă (netransmiterea unui document exact în forma solicitată, de exemplu formularul de identificare bancară).

La nivel general, a întregului program, informațiile făcute publice de către AM și agențiile de plată au asigurat o cunoaștere într-o măsură medie spre mare a mecanismelor de derulare și implementare a fondurilor europene/măsurilor analizate. APIA derulează în fiecare an o amplă campanie de informare a fermierilor eligibili care implică un set comprehensiv de materiale în format hârtie și electronic (broșuri, afișe, pliante, ghiduri) precum și întâlniri la fața locului în centrele APIA dar și la primăriile unor UAT-uri. În cazul unor măsuri (unde grupul țintă are capacitate tehnică, fie prin consultanți/departament specializat de finanțări cu fonduri europene sau grupul țintă este constituit de consultanți) gradul de informare este mai ridicat (până la 86% conform sondajelor derulate). Gradul de informare/înțelegere scade în cazul potențialilor aplicanți/beneficiari în cazul fermierilor mici, în vârstă și cu abilități tehnice limitate. Activitățile de informare au, totuși mai degrabă un caracter generic și se pune accentul pe informarea pasivă (prin intermediul internetului), în detrimentul celei active (prin întâlniri față-în-față, help-desk).

Principalele recomandări rezultate în urma procesului de analiză și evaluare a datelor colectate și constatărilor emise sunt:

Recomandare 1. Este necesară pregătirea din timp și o mai bună planificare a apelurilor de proiecte pentru a facilita lansarea măsurilor corelate de o manieră coerentă, care asigură implementarea activităților planificate și atingerea obiectivelor propuse.

Recomandare 2. Pregătirea adecvată și la timp a apelurilor de proiecte depinde de capacitatea instituțiilor implicate (AM, AFIR, APIA) care trebuie susținută adecvat prin intervenții finanțate în cadrul Măsurii 20, "Asistență tehnică". În contextul pregătirii perioadei viitoare de programare este necesară planificarea acestor intervenții de asistență tehnică și pregătirea documentației de achiziție publică în anul curent (2019), pentru ca echipele de suport să fie disponibile în anul 2021.

Recomandare 3. Este imperios necesar ca pentru măsurile nou introduse dar și în cazul măsurilor care implică terțe instituții (Garda Forestieră) să se realizeze consultări mai comprehensive cu actorii implicați (în special potențiali beneficiari) înainte de lansarea acestora, pentru a testa fezabilitatea implementării lor (realismul și atractivitatea condițiilor de finanțare prevăzute, inclusiv valoarea plăților compensatorii sau grantului). Aceste consultări ar putea fi realizate în cadrul/prin intermediul Grupurilor Tematice care ar trebui să joace un rol mai determinant în monitorizare rezultatelor așteptate/obținute, pe lângă focusarea pe aspecte operaționale (de exemplu modificarea criteriilor de evaluare și selecție). Această recomandare este mai importantă în cazul Grupului Tematic Pomicultură.

Recomandare 4. Este necesară susținerea AM PNDR de către alte direcții din cadrul MADR (precum Direcția Generală Politici în Industria Alimentară și Comerț, responsabilă cu notificarea schemelor de produse tradiționale) dar și o colaborare mai strânsă între MADR și instituții precum Garda Forestieră dar și intervenția mai amplă a factorilor de decizie în cazul măsurilor care depind de activitatea acestor alte direcții/instituții, pentru a se crea premisele implementării eficiente a unor măsuri care depind de acestea (precum submăsurile 3.1, 8.1, 15.1).

Recomandare 5. Noile apeluri de proiecte trebuie lansate în perioada imediat următoare pentru ca proiectele selectate să fie finalizate la timp. În acest context, este necesar ca apelurile și documentația aferentă să conțină și informații substanțiale în legătură cu facilitățile pentru creditarea beneficiarilor recent lansate de MARD în parteneriat cu FEL, pentru ca potențialii beneficiari să poată oferi co-finanțarea solicitată. Totodată, apelurile trebuie însoțite de acțiuni de promovare care să țintească de o manieră specifică și activă (prin întâlniri față în față cu potențialii beneficiari) actorii interesați din sectorul pomicol (procesatorii în cazul 4.2a).

Recomandare 6. Deși fenomenul fragmentării terenurilor este în scădere, este imperios necesară dezvoltarea unui mecanism care să vină în întâmpinarea fermierilor mai mici (și în vârstă) atât în ceea ce privește măsurile de investiție (implementate prin AFIR) dar și plățile compensatorii (implementate prin APIA) având în vedere capacitatea lor limitată tehnică și financiară de a accesa sursele de finanțare disponibile (6.3, 6.5, 10 etc.). Acest mecanism poate avea în vedere capacitatea primăriilor (unor primării), care furnizează oricum documentele suport pentru cereri de finanțare/plată, a GAL-urilor care sunt mai aproape de potențialii beneficiari, a Camerelor Agricole, a asociațiilor existente, sau chiar a unor specialiști (tineri, cu abilități tehnice) arondați unui număr de UAT-uri care pot informa dar și sprijini, inclusiv contra cost, această categorie în elaborarea cererilor. Această rețea ar putea fi implicată și în sprijinirea grupurilor de producători (constituire, acționare, dezvoltare de proiecte) mai ales având în vedere importanța acestora inclusiv pe viitor. O altă soluție/o soluție completментарă pentru această provocare poate fi constituirea unui help-desk care să poată prelua și soluționa nevoia de informație a beneficiarilor/potențialilor beneficiari (finanțat în cadrul măsurii 20 de asistență tehnică).

Recomandare 7. Este necesară reanalizarea cuantumului plăților compensatorii disponibile în cadrul tuturor

măsurile analizate (care prevăd aceste costuri unitare/plăți) și suplimentarea lor (under Regulamentul permite), pentru ca acestea să reflecte de o manieră adecvată costurile și pierderile beneficiarilor, pentru a-i motiva pe aceștia să acceseze respectiva sursă de finanțare. O astfel de măsură ar impulsiona, pe termen mediu, absorbția fondurilor disponibile.

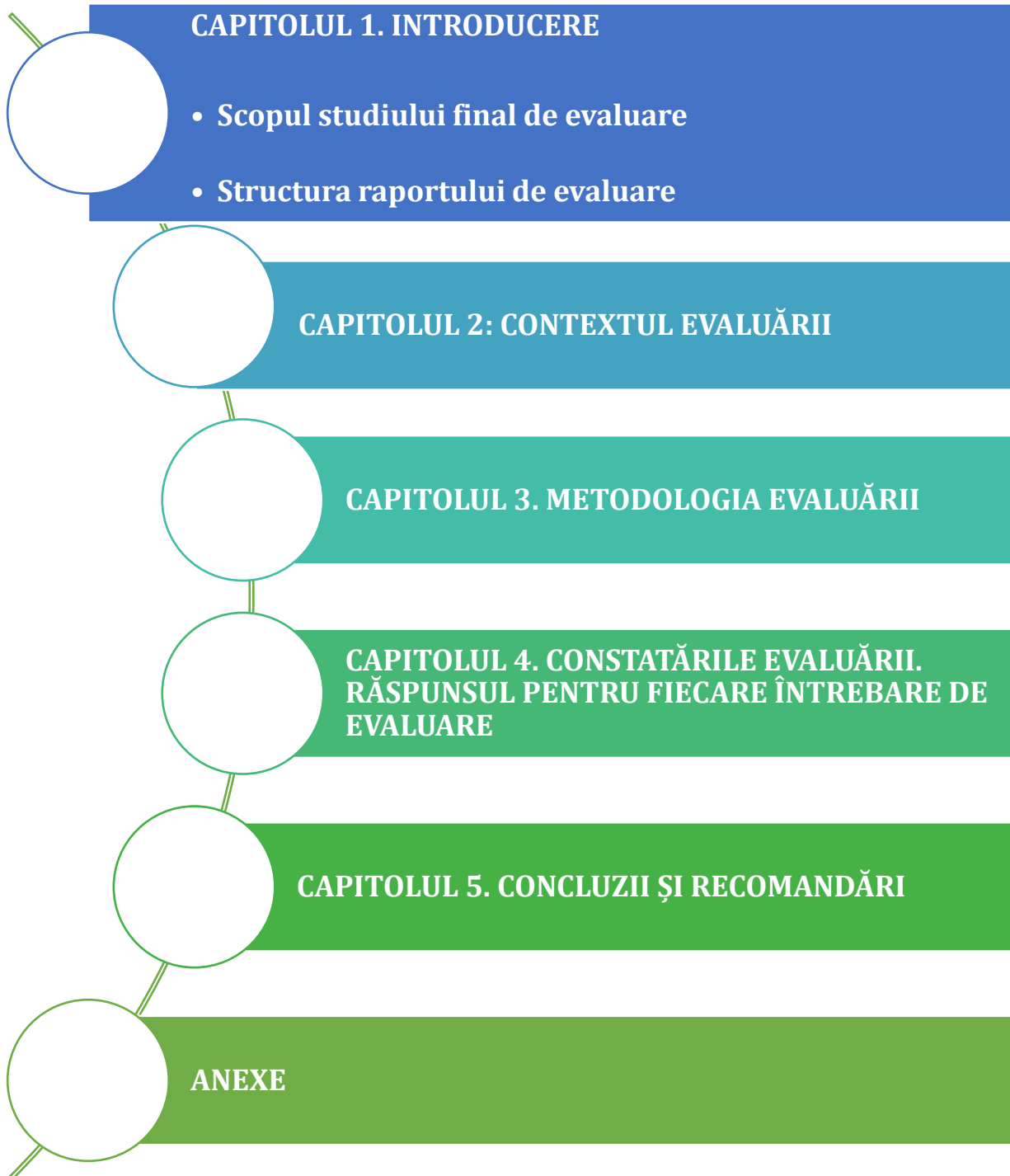
Recomandare 8. Dat fiind că beneficiarii se bazează în mare parte pe sprijinul primit de la consultanți, ar fi necesară, din perspectiva beneficiarilor, implementarea unei modalități de recunoaștere a calității consultanței care să permită producătorilor să selecteze și să contacteze consultanți serioși.

Recomandare 9. Pentru ca sistemele on-line create de AFIR/APIA să își atingă obiectivul de simplificare și ușurare a proceselor în toate fazele este necesară monitorizarea și ajustarea acestora în funcție de problemele identificate, în cel mai scurt timp posibil. Cererile de finanțare care nu au putut fi depuse datorită deficiențelor sistemului ar trebui soluționate (de exemplu prin acceptarea CdF în format hârtie).

Recomandare 10. Opțiunile de costuri simplificate, inclusiv "costul unitar standard", ar trebui extinse la toate măsurile unde sumele avute în vedere sunt mici (de exemplu sub-măsura 6.3 dar și 1.2), în concordanță cu principiile Politicii Agricole Comune 2021-2027. Costul unitar standard/valoarea plăților unice ar trebui re-analizate la mijlocul perioadei de programare/implementare, pe baza costurilor reale înregistrate, pentru a se asigura corectitudinea acestuia și absorbția fondurilor.

Recomandare 11. Este imperios necesară implementarea unor acțiuni de informare și comunicare particularizate, față-în-față cu potențialii beneficiari / beneficiarii, emiterea unor materiale informative accesibile potențialilor beneficiari (de exemplu, sub formă de scheme), elaborarea și publicarea unor note care să evidențieze greșelile frecvente în fiecare fază (depunere/contractare/implementare) și soluțiile adecvate. În cazul măsurilor APIA, recomandăm lansarea campaniei de informare mult mai devreme decât mijlocul lunii februarie, pentru ca cele două tipuri de activități (informare/comunicare și susținerea depunerii CUP) să nu se suprapună și să pună sub presiune lucrătorii APIA. Acțiunile suplimentare de informare ar trebui realizate la fața locului pentru a evita, mai ales în cazul fermierilor mici, costurile suplimentare aferente transportului. În cazul măsurii 6.5, recomandăm și abordarea directă, prin scrisori de informare (pe modelul APIA pentru CUP), a beneficiarilor Schemei simplificate pentru micii fermieri din Pilonul I cu exploatații mici, sub un plafon stabilit la nivelul AM PNDR. Acest mod de comunicare poate crește numărul de solicitanți ai măsurii dacă este însoțit de realizarea unor activități de sprijin pentru solicitanți (recomandat mai sus). Aceste activități trebuie realizate cu fonduri disponibile în cadrul măsurii 20 de Asistență Tehnică, pentru a nu greva mai mult capacitatea deja sub presiune a lucrătorilor din sistemul APIA și AFIR.

CUPRINSUL STUDIULUI DE EVALUARE

MINISTERUL AGRICULTURII ȘI DEZVOLTĂRII RURALE

DIRECȚIA GENERALĂ DEZVOLTARE RURALĂ
AUTORITATEA DE MANAGEMENT PENTRU PNDR

romania2019.eu

EVALUAREA MĂSURILOR
SLAB ACCESATE DIN CADRUL
PNDR 2014-2020

REZUMAT